

Referat: Regele persan Sapor I

Deși de la ascensiunea Sasanizilor în fruntea statului persan nu trecuseră nici două decenii, Sapor I, fiul lui Ardasbir I, când vine la carma imperiului (241 e.n.), găsește o strictă împărțire în ranguri sociale, între care circulația persoanelor era practic de nerealizat, amintind de ermetismul castelor indiene. În fruntea piramidei se afla familia regală a Sasanizilor, șeful casei purtând titlul de "rege al regilor", după modelul Ahemenizilor, dar pe o altă bază. Numele familiei vine de la acela al preotului sasan, mai marele templului focului de la Israchar, strămosul lui Papac care a întemeiat, în 208 e.n., dinastia de satrapi conducătoare a Persidei, în sud-vestul Podisului iranian. Sasanizii au făcut mare caz din comunitatea originii lor cu a Ahemenizilor, din vechiul Phars, considerându-se singurii urmași autentici ai celebrei familii.

Decaderea partilor a permis Sasanizilor să parvina la conducerea statului; răscoala lui Ardashir I (220 c.n.) în Persida a fost începutul lichidării puterii parte. În 224 Ardashir I, la Ormizdagan, în Susiana, ca un veritabil erou de legendă, se luptă în fața ostirilor parla și sasanida cu regele Artabanos al V-lea, pe care-l ucide. Ultima rezistentă parla este lichidată în 228 iar conducătorul ei fiul lui Artabanos al V-lea, Artavasdes, este executat în capitala parta, Ctesiphon. Domnia în fruntea statului persan sasanid a lui Ardashir I este considerată între anii 226 - 241 el a abdicat în favoarea fiului său.

Înca Ardashir I adoptase titlul, când se încoronase. Urmau patru regi (închinati suveranului sasanid), puși în fruntea marilor provincii; casta următoare, vaspurani, cuprindea cele șapte mari familii care îndeplineau (ereditar) înaltele dregătorii civile și militare. Vazgurani (sau marii ofiteri) erau șefii administrației. Ei erau urmați de mica aristocrație (sau cavalerii), care stăpânea asupra localităților, mai cu seamă asupra celor rurale. Patura de negustori și meseriași era înfloritoare, datorită unei intense activități economice, favorizate și de poziția geografică a statului. În fine, la baza piramidei, clasa rurală, practic semisclavagistă, dădea principala pondere în producția agro-alimentară. Femeile, datorită și practicii poligamiei, aveau un statut care le cantona în cadrul proprietății.

Piramida, de sus până jos, era străbatută de misticismul zoroastruan, Sasanizii, în încercarea lor de restaurare a obiceiurilor și culturii persilor din vremea Ahemenizilor, arătându-se, cu mici ezitări, intoleranți. Regele, a cărui înscăunare era patronată de zeul suprem Abura Mazda, se sprijinea pe preoți, scutită de impozite și de alte servituti civile și militare. Sectele religioase rezultate dintr-o erezie de la mazdeismul zoroastruan, cum au fost, de exemplu mazdakismul și manniheismul, precum și creștinii (cu excepția monofizitilor) au fost permanent persecutați, Sasanizii vrăd să treacă drept iranieni puri. De fapt și introducerea ca limba oficială a persanei (persana medie, pehlevi) urmărea aceiași scop.

Când Sapor I (Shapur - în pehlevi) se urcă pe tronul persan, inaugura o politică de ofensivă contra romanilor. I-o permitea rapidă refacere a imperiului, în granițe mai mari chiar decât anteriorul stat part, din timpul tatălui său, care beneficiase de o simultană clatinare a forței imperiilor chinez și

roman cu care se intalnea, la extremitati, statul Sasanizilor. Astfel, statul sasanid se intindea, la 241 e.n., de la fluviul Indus, in est, la Eufrat, in vest. Chiar puternicii printi kusani fusesera invinsi de Ardashir I, ceea ce elibera Asia Centrala, unde Choresmul se putu dezvolta ferit de hegemonia persana. Activitatea reformatoare a lui Mani, inceputa in 242 e.n., venea initial in sprijinul politicii lui Sapor I. Imbinand elemente zoroastriene cu crestine (cuprinzand conceptul de mantuire prin intelepciune), maniheismul tindea sa devina religie universala, oferind o solutie acceptabila populatiilor supuse in intinsul imperiu sasanid, castigand adepti chiar in afara acestuia, in China, India, Imperiul roman.